

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

У статті обґрунтовано науково-педагогічні засади підвищення ефективності національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів пенітенціарної служби України. Встановлено, що національно-патріотичне виховання майбутніх офіцерів є інтегральною системою, складовою частиною виховного процесу Державної пенітенціарної служби України, ефективність якої може бути досягнена за умови формування національної свідомості, гідності, виховання поваги до Конституції України, її законодавства та державної символіки, наповнення національно-історичними надбаннями українського народу, кращими професійними традиціями.

Ключові слова: освітній процес, концепції виховання, технології виховання, національно-патріотичне виховання, національно-патріотичне виховання майбутніх офіцерів пенітенціарної служби України, національна свідомість, мета національно-патріотичного виховання.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку суспільства та становлення України як демократичної держави характеризується зростанням передумов реалізації пенітенціарної функції держави. Разом із тим, пенітенціарна служба потребує високопрофесійного, високоморального, духовно і фізично підготовленого працівника, здатного виконувати покладені на нього непрості функції виховання і ресоціалізації злочинця на основі найсучасніших підходів і методів роботи. Специфіка професії, високий рівень вимог до соціальної відповідальності, пов'язаної з виконанням ризиконебезпечних завдань в екстремальних умовах, зумовлюють особливості національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів пенітенціарної служби України. Результати проведених досліджень засвідчують, що характерною є позитивна тенденція змін мотивації курсантів навчальних закладів Державної пенітенціарної служби України у процесі навчання, а саме: зменшується відсоток осіб з середнім рівнем мотивації до досягнення поставленої мети і збільшується відсоток з високим рівнем мотивації [24]. Тому умови навчання та служби у навчальному закладі Державної пенітенціарної служби України збагачені інноваційними підходами і технологіями формування в особистості майбутнього офіцера пенітенціарної служби України високої національно-патріотичної свідомості, на нашу думку, сприятимуть зростанню його професійних досягнень, прагнення до саморозвитку та самовдосконалення, соціальної і громадянської активності, посиленню спроможності протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам та викликам, недопущенню правопорушень і порушень норм суспільної моралі.

Актуальність теми дослідження. Історичний аналіз означеної проблеми дає можливість зробити висновок про те, що ідеї патріотизму, їх продуктивної, творчої сили завжди спонукали представників багатьох поколінь мислителів, педагогів до концептуального визначення ефективних

підходів до виховання у молоді любові до своєї землі, рідної мови, поваги до героїчного минулого з урахуванням економічної, суспільно-політичної, демографічної ситуації, становища молоді в суспільстві, потреби формування морально-етичних, національно-історичних основ діяльності. Т. Шевченко, Г. Сковорода, І. Франко, Л. Українка, К. Ушинський, Б. Грінченко, М. Грушевський, М. Драгоманов, О. Духнович, С. Єфремов, І. Огієнко, С. Русова, Я. Чепіга, Д. Чижевський та ін. дослідили істотні ознаки українського патріотизму. Педагогічні системи Г. Ващенко, А. Макаренка, В. Сухомлинського мають неперевершений потенціал щодо виховання у молоді високих почуттів вірності і відданості Батьківщині, її народу.

Актуальність національно-патріотичного виховання зумовлюється водночас процесом становлення України як політичної нації, що в умовах поліетнічної держави покликане сприяти цілісності та соборності України, утвердженню української національної ідеї. Особливо це важливо в умовах війни та жорсткої інформаційно-психологічної агресії з боку Російської Федерації, коли об'єктами такого впливу виступають свідомість, підсвідомість людини, її ціннісні орієнтації, а також емоційно-вольова, мотиваційна та інтелектуальні сфери [16]. Євроінтеграційні процеси, проголошення демократичних цінностей, широкі громадські ініціативи та волонтерська діяльність слугують проявом патріотичних почуттів громадян України, стверджують велич культури українського народу, історії української державності та виступають потужним джерелом виховання молоді. Тому осмислення нових суспільних процесів відкривають нові можливості для наукової та освітньої сфери.

Психолого-педагогічні засади національно-патріотичного виховання визначено видатними філософами, педагогами та психологами. Серед них В. Баранівський, І. Бех, Н Волошина, О. Духовна-Кравченко, М. Євтух, М. Єщенко, О. Жаровська, А. Загородня, О. Захаренко, М. Зубалій, І. Зязюн, О. Канашко, Г. Костюк, В. Кремень, В. Курило, С. Максименко, В. Матяшук, М. Мокруха, О. Сухомлинська, А. Шарафанов та ін.

Дослідження проблем національно-патріотичного виховання свідчать про їх багатоаспектність. Сутність та особливості патріотизму розкрито в працях О. Воропая, В. Гонського, О. Губко, В. Іванишина, С. Килимника, А. Княжинського, Б. Непорядного, М. Пірен, В. Сергійчука, О. Таланчука та ін.

Питання співвідношення емоційного та раціонального, загальнолюдського та національного в патріотизмі обґрунтували Я. Дзюба, О. Розумовський. Розглянули військові аспекти виховання патріотизму, роль патріотичного обов'язку, військово-патріотичного виховання в захисті Вітчизни, зміцненні оборони країни М. Басанець, М. Зубалій, Л. Курант, В. Радзіховський, Ф. Фарфоровський та ін.

Сучасні дослідження у сфері патріотичного виховання охоплюють конкретні реалії суспільного життя в Україні. Серед досягнень педагогічної думки найзмістовнішими визначено розробки нових технологій виховання В. Андрущенко, О. Вишневського, О. Дубасенюк, М. Євтуха, І. Зязюна,

В. Киричука, П. Кононенка, В. Кременя, Ю. Руденка, Р. Скульського, О. Сухомлинської, В. Струманського, Б. Ступарика, П. Щербаня та ін.

Вагомий внесок у розробку теорії та практики виховання військовослужбовців додали військові науковці А. Афанасьєв, Е. Афонін, С. Гречко, І. Колодій, Ю. Красильник, В. Маслов, В. Осьоддо, Г. П'янковський, М. Руденко, Ю. Семенов, Г. Темко, М. Шевченко, В. Ягупов та ін.

Формуванню змісту національно-патріотичного виховання військовослужбовців правоохоронних органів присвятили свої роботи Л. Волченко, С. Гарькавець, І. Костікова, А. Кучерявий, І. Райнін, В. Сокурєнко, О. Федорєнко та ін.

Реальні та потенційні загрози національній безпеці, проблеми у економічній, соціальній, гуманітарній сферах, усвідомлення їх комплексного характеру, потребують їх вирішення об'єднаними зусиллями держави й громадянського суспільства. В умовах проведення АТО актуалізується висока екстремальність професійної діяльності працівників пенітенціарної служби України, що веде до активізації національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів під час їх навчання у навчальному закладі. Тому сьогодні стоїть завдання поглиблення національно-патріотичного виховання, що є частиною національної безпеки й обороноздатності держави, інструментом утвердження громадянської єдності на основі національно-патріотичних і демократичних цінностей. На формування єдиної національно-патріотичної ідеології та з метою оптимізації національно-патріотичного виховання молоді спрямовані ухвалені відповідні законодавчо-нормативні та підзаконні акти [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9]. Аналіз означених наукових праць та документів свідчить про неперервні пошуки шляхів удосконалення процесу національно-патріотичного виховання молоді. Саме той факт, що у загальному огляді наукових досліджень не виявлено робіт, які спеціально присвячені проблемам національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів пенітенціарної служби України, обумовив можливість працювати саме в цьому напрямі. Вивчення теорії та узагальнення практичної діяльності органів управління пенітенціарної служби України щодо здійснення національно-патріотичного виховання особового складу надали можливість виявити певну невідповідність між станом цієї роботи, рівнем патріотичної вихованості курсантів і сучасними вимогами, які постають перед ними як громадянами-патріотами суверенної держави.

Проблема модернізації національно-патріотичного виховання в навчальних закладах системи пенітенціарної служби України пов'язана з виявленням і збереженням акумульованих кращих традицій національно-патріотичного виховання, надання інноваційності його змісту, проектуванням нових освітньо-виховних технологій. Тому **метою** даної статті є обґрунтування науково-педагогічних засад підвищення ефективності національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів пенітенціарної служби України в умовах навчального закладу.

Виклад основного матеріалу. Виховання завжди було необхідною частиною духовного життя суспільства. В сучасних умовах розбудови української державності це явище набуло особливого значення: існує розрив між існуючою системою виховання та реальними умовами життєдіяльності суспільства. Багато дослідників педагогічних проблем сходяться на думці про те, що провідною нацією буде та, яка створить найбільш ефективну систему виховання співвітчизників. Але для цього потрібно вирішити коло проблем, що створюються суперечностями інтересів і цінностей, які визначають діяльність окремих особистостей, соціальних груп, стан суспільства в цілому.

Освітній процес є найважливішою формою прояву тих суттєвих відношень, які є загальними для суспільства [20, с. 29]. Його головна суперечність – між потребами і вимогами суспільства щодо освітньої діяльності і її результату та потребами особистості. Вирішення проблеми пріоритету однієї з цих сторін суперечності визначає різноманітність концепцій виховання. Назвемо основні з них:

1. Персоналістичні теорії (гуманістичні, недирективні, органічні, вільні, відкриті), які спираються на розвиток і осмислення свого “Я”: потреб, бажань, нахилів тощо. Ці течії приділяють багато уваги ролі педагога у виховному процесі, який покликаний полегшити стосунки між середовищем та вихованцями. Ідеологом цих концепцій є американський психолог К. Роджерс (“Я-концепція”) [23].

2. Академічні теорії (традиціоналістські, класичні, загальні). Через дисципліну, працю, повагу до традицій прищеплюються вихованцям демократичні цінності, почуття патріотизму. Головне в цих теоріях – зміст навчання і виховання, що має об’єктивну цінність і не залежить від педагога та вихованця [10,12].

3. Спіритуалістичні теорії (метафізичні, трансцедентальні). Релігія і східна філософія та їх цінності виступають основою виховання. Головна увага зосереджується на людині, з якої потрібно виховати особистість, здатну до медитації та споглядання [17].

4. Соціокогнітивні теорії, які пропонують педагогіку співробітництва: висувають культуру та суспільство як провідний чинник виховання [13, 14].

5. Психокогнітивні теорії виділяють у розвитку процесу пізнання в людині такі його складові як мислення, аналіз, розв’язання проблем, формування понять, уявлень тощо [11].

6. Технологічні теорії (техно-системні, системні), які зосереджені на поліпшенні виховних технологій завдяки інформаційно-комунікаційним технологіям [18]. Ці виховні системи мають на меті формування вільної, креативної особистості і відштовхуються від її актуального рівня розвитку та пов’язаних з нею потреб та інтересів. При цьому не беруться до уваги соціально-культурний рівень та культурно-історичний контекст розвитку, важливий сам процес та його результат.

Відмова саме сьогодні від історії, традицій, інших духовних надбань народу може згубно позначитися на формуванні молоді. Нова філософія виховання повинна детермінувати підходи до створення виховних

технологій, які враховують вікові, індивідуальні, географічні, національні чинники, когнітивну, вольову та емоційно-чуттєву сферу життєдіяльності особистості. Першим серед феноменологічних напрямів потрібно назвати той, що ґрунтується на засадах патріотизму.

Тлумачний словник української мови визначає патріотизм як любов до Батьківщини, до свого народу. Патріот – це людина, що любить свою Батьківщину, віддана своєму народові, готова заради них на самопожертву і подвиг [21, с. 223]. Для нашого дослідження важливими є подані в сучасних психолого-педагогічних працях сутнісні характеристики патріотизму як філософської, соціальної та психологічної категорії [19]. Так, філософія тлумачить це поняття як явище, морально-політичний принцип, якість особистості, одну із форм діалектичного поєднання особистих і суспільних інтересів, єднання людини й суспільства (А. Бичко, І. Надольний, Л. Сохань). Філософська та соціальна сутність патріотизму пов'язується дослідниками з тим, що кризові явища, котрі відбуваються в суспільстві, активізують ставлення людей до певних феноменів, що мають глибоку історико-культурну традицію і значний потенціал. Саме патріотизм розглядається як одне з джерел відродження та консолідації суспільства.

Психологічна наука (Б. Ананьєв, Л. Виготський, Г. Костюк, О. Леонт'єв) вивчає механізми інтеріоризації тих соціальних процесів та явищ, що впливають на формування патріотичних якостей. Особистісна цінність почуття патріотизму генерується стійким переживанням любові людини як до найближчого, так і до віддаленого середовища, в якому вона перебуває і яке є для неї значущим. Доведено, що психологічна сутність патріотичного виховання полягає у тому, що цей процес є суб'єкт-суб'єктним. У його основі лежать психологічні механізми розвитку мотиваційно-ціннісної сфери особистості (почуттів, переконань, ціннісних орієнтацій, якостей): ідентифікація, емоційне обумовлення, наслідування, мотиваційне опосередкування, конформність, вживання у соціальну роль, внутрішня узгодженість поглядів.

Принциповою позицією, на якій будується науково-теоретична база педагогічних досліджень з проблеми патріотичного виховання, є розуміння патріотизму як важливого соціально-культурного, духовно-мобілізаційного явища, що включає захист національних інтересів, конструктивну реалізацію одержаної свободи і демократичних прав людини. В цих випадках патріотична вихованість розуміється як одна з цінностей, котра притаманна всім сферам життя суспільства, що є найважливішим духовним надбанням особистості, характеризує вищий рівень її розвитку та виявляється в її активній самореалізації на благо Батьківщини. Крім того, науковці по-різному розглядають поняття національно-патріотичного виховання: як визначний принцип вітчизняної педагогіки (Б. Кобзар, В. Оржеховська), як духовно-моральний принцип (Г. Ващенко, Т. Дем'янюк), як основний принцип національного виховання (В. Кузь, М. Стельмахович, Б. Ступарик). О. Вишневецький визначає національно-патріотичне виховання як діяльність, що впливає з потреб національного життя і процесів державотворення [15].

Проведений аналіз наукової літератури та законодавчої бази з досліджуваної проблеми дає нам змогу трактувати поняття “національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів пенітенціарної служби України” як комплексну системну і цілеспрямовану діяльність органів управління пенітенціарної служби України, громадських організацій, сімей правоохоронців, навчальних закладів, інших соціальних інститутів щодо формування у курсантів високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо українського народу, готовності до виконання професійного, громадянського і конституційного обов’язку щодо захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави.

Національно-патріотичне виховання має ґрунтуватися на основі таких принципів: національної самобутності українського народу; знання та усвідомлення героїчної боротьби українського народу за територіальну цілісність і незалежність; поваги та виконання законів Української держави; пріоритету прав та свобод людини і громадянина; знання і використання української мови; – орієнтації молоді на служіння Україні [22].

Нами встановлено, що одним з найбільш ефективних шляхів формування національно-патріотичної вихованості як цінності є створення інтерактивного освітньо-виховного середовища навчального закладу, де курсанти виявляють себе як громадяни й патріоти, гармонійно проходять рівні самоідентифікації й інтеріоризації цінностей патріотизму, формується їхня патріотична позиція. Тобто, у процесі активної патріотично спрямованої діяльності у курсантів формується патріотизм громадянсько-гуманістичного типу, котрий включається до їхньої системи ціннісних орієнтацій, виявляється в усвідомленій професійній підготовці й особистій мотивації до патріотичної діяльності.

З метою реалізації завдань національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів пенітенціарної служби України доцільно систематично розглядати результати цієї роботи на засіданнях вчених (педагогічних) рад, зборах, службових нарадах, науково-практичних конференціях, налагодити та підтримувати тісну взаємодію з керівниками місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, ветеранськими та іншими громадськими організаціями, творчими спілками. Необхідно практикувати запрошення представників державних органів влади та громадських організацій на зустрічі з особовим складом, членами сімей правоохоронців, відвідування ними навчальних закладів під час проведення днів відкритих дверей, днів інформування, місячників шефської роботи, державних та професійних свят. Доцільно розповсюдити практику підписання угод про співпрацю з управліннями (відділами) освіти, спорту і туризму державних адміністрацій різних рівнів, навчальними закладами, закладами культури з метою їхньої систематичної участі у національно-патріотичному вихованні.

Органам управління пенітенціарної служби України необхідно формувати високі морально-психологічні, професійні якості майбутніх офіцерів пенітенціарної служби України, зосередивши зусилля на широкому висвітленні подвигів та героїчних вчинків учасників АТО, поширенні

передового досвіду виховної діяльності науково-педагогічних (педагогічних) працівників, кураторів навчальних груп, створенні умов для духовного збагачення курсантів, оволодіння професійною етикою, навичками культури поведінки і спілкування з громадянами, розвитку творчих здібностей, залучення діячів культури, мистецтва, вчених, ветеранів для національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів, запровадженні в життя системи службових ритуалів, як важливого засобу утвердження кращих традицій пенітенціарної служби України. Проблеми національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів пенітенціарної служби України, пропаганди традицій, досвіду кращих колективів курсантів, підняття престижу пенітенціарної служби України повинні бути в центрі уваги засобів масової інформації.

Досягнення мети національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів пенітенціарної служби України, як засвідчує наше дослідження, можливе при виконанні таких умов:

1) проведення державної політики щодо створення умов для соціального, культурного, духовного, морального, фізичного розвитку молоді;

2) створення можливостей для повноцінної соціалізації молоді, активного залучення її до рішень соціально-економічних, наукових, екологічних та інших проблем;

3) інституційне і інформаційне забезпечення, утвердження патріотизму в якості однієї з найважливіших цінностей в свідомості і почуттях молоді, відродження і конкретне наповнення патріотичної ідеї в тісному зв'язку з інтересами держави, суспільства, особистості;

4) визначення ролі, місця, соціально-правового статусу, завдань, функцій кожного органа державного та регіонального управління як складових елементів єдиної системи національно-патріотичного виховання;

5) обґрунтування і збагачення змісту національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів пенітенціарної служби України шляхом включення культурно-історичного, воєнно-історичного, морального, ідеологічного, психолого-педагогічного та інших компонентів, важливих досягнень в галузі соціально-гуманітарних та правознавчих наук;

6) розвиток і удосконалення форм і методів національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів пенітенціарної служби України;

7) реалізація основних напрямів діяльності щодо в національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів пенітенціарної служби України, проведення науково-практичних конференцій представників патріотичних об'єднань, центрів, релігійних організацій, а також міжнародних конференцій.

Створення умов для оптимізації діяльності відділів соціально-гуманітарної роботи навчальних закладів щодо національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів пенітенціарної служби України передбачає пошук принципово нових підходів. В більш конкретному плані мова йде про необхідність ґрунтовного, всебічного, довгочасного вирішення всього

комплексу взаємопов'язаних завдань теоретичного, дослідницького і практичного характеру.

Висновки. Таким чином, національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів пенітенціарної служби України є інтегральною системою, складовою частиною виховного процесу Державної пенітенціарної служби України, ефективність якої може бути досягнена за умови формування національної свідомості, гідності, виховання поваги до Конституції України, її законодавства та державної символіки, наповнення виховання національно-історичними надбаннями українського народу, кращими професійними традиціями.

Перспективами подальших розвідок у розглянутому питанні можуть стати організаційно-педагогічні аспекти національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів пенітенціарної служби України, інформаційно-технологічного забезпечення даного процесу тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті: Закон України [від 9 квіт. 2015 р. № 314-VIII] // Відомості Верховної Ради (ВВР). — 2015. — № 25.

2. Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки: Закон України із змінами і доповненнями, внесеними Законом України [від 14 лип. 2015 р. N 595-VIII]. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T150317.html. — Назва з екрана.

3. Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939–1945 років: Закон України [9 квіт. 2015 р. № 315-VIII]. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T150315.html. — Назва з екрана.

4. Про вшанування героїв АТО та вдосконалення національно-патріотичного виховання дітей та молоді: Постанова Верховної Ради України [від 12 трав. 2015 р. № 373-VIII] // Офіц. вісн. України. — 2015. — № 41.

5. Про заходи щодо поліпшення національно-патріотичного виховання дітей та молоді: Указ Президента України [від 12 черв. 2015 р. № 334] // Офіц. вісн. Президента України. — 2015. — № 14.

6. Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 – 2020 роки: Указ Президента України [від 13 жовт. 2015 р. № 580]. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/580/2015. — Назва з екрана.

7. Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та Методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах: Наказ М-ва освіти і науки України [від 16 черв. 2015 р. № 641] // Інформ. зб. та комент. М-ва освіти і науки України. — 2015. — № 7. — С. 70–95; № 8. — С. 87–95.

8. Про затвердження Плану заходів щодо посилення національно-патріотичного виховання дітей та учнівської молоді: Наказ М-ва освіти і науки України [від 27 жовт. 2014 р. № 1232]. — [Електронний ресурс]. — Режим

доступу: http://osvita.ua/legislation/pozashk_osv/43521/http://osvita.ua/legislation/pozashk_osv/43521. — Назва з екрана.

9. Щодо протидії пропаганді сепаратизму та антиукраїнській ідеології в системі освіти: Лист М-ва освіти і науки України [від 24 черв.2015 р. № 1/9-302]. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://old.mon.gov.ua>. — Назва з екрана.

10. Аллен Р. Наука о жизни: Пособие для учителей: Пер. с англ. / Р. Аллен. — М.: Просвещение, 1981. — 302 с.

11. Башляр Г. Новый рационализм: Пер. с фр. / Г. Башляр. — М.: Прогресс, 1987. — 376 с.

12. Блум Ф., Лейзерсон А., Хофстедтер Л. Мозг, разум и проведение / Ф. Блум, А. Лейзерсон, Л. Хофстедтер: Пер. с англ. — М.: Мир, 1988. — 248 с.

13. Брунер Дж. Психология познания. За пределами непосредственной информации: Пер. с англ. / Дж. Брунер. — М.: Прогресс, 1977. — 412 с.

14. Выготский Л.С. Педагогическая психология / Л.С. Выготский. — М.: Педагогика-Пресс, 1996. — 536 с.

15. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : навч. посіб. / О. Вишневський. — Вид. 3-тє, доопрац. і доповн. — К.: Знання, 2008. — 566 с.

16. Вінтоняк В.Ф., Богайчук В.Ж. Психолого-педагогічні аспекти формування патріотичної свідомості у курсантів вищих військових навчальних закладів / В.Ф. Вінтоняк, В.Ж. Богайчук // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (педагогічні науки). — Частина II. — 2015. — № 7 (296). — С. 73–80.

17. Гартман Ф. Жизнь Парацельса и сущность его учения: Медицина, космология, антропология, пневматология, магия и колдовство, алхимия, астрология, философия и теософия: Пер. с англ. / Ф. Гартман. — М.: Новый Акрополь, 1997. — 288 с.

18. Глассер У. Школы без неудачников: Пер. с англ. / У. Глассер. — М.: Прогресс, 1991. — 184 с.

19. Жаровська О.П. Патріотичне виховання студентів в освітньо-виховному середовищі педагогічного університету: автореф. дис. ... канд. пед. наук : [спец.] 13.00.07 “Теорія і методика виховання” / Жаровська Олена Петрівна; Вінницький держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. — Вінниця, 2015. — 23 с.

20. Лутай В.С. Філософія сучасної освіти: навч. посібн. / В.С. Лутай. — К.: Центр “Магістр–S” Творчої спілки вчителів України, 1996. — 256 с.

21. Новый тлумачний словник української мови у 4 т. / В. Яременко, О. Сліпущко. — Т. 3. — К.: Аконті, 1999. — 927 с.

22. Райнін І.Л. Національно-патріотичне виховання як складова професійної освіти / І.Л. Райнін // Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України: матеріали наук.-практ. конф. (м. Харків, 8 квіт. 2016 р.). — Харків, 2016. — С. 13–19.

23. Роджерс К. Эмпатия: Пер. с англ. / К. Роджерс // Психология эмоций: Тексты. — М.: Мир, 1984. — С. 136—178.

24. Ятчук М.С. Зміни мотивації курсантів вищих навчальних закладів державної пенітенціарної служби України у процесі навчання / М.С. Ятчук // Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України: матеріали наук.-практ. конф. (м. Харків, 8 квіт. 2016 р.). — Харків, 2016. — С. 72–74.

П.С. Чурмантаев кандидат философских наук
Институт уголовно-исполнительной службы
Украины

НАУЧНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ НАЦИОНАЛЬНО-ПАТРИОТИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ БУДУЩИХ ОФИЦЕРОВ ПЕНИТЕНЦИАРНОЙ СЛУЖБЫ УКРАИНЫ

В статье обоснованы научно-педагогические основы повышения эффективности национально-патриотического воспитания будущих офицеров пенитенциарной службы Украины. Установлено, что национально-патриотическое воспитание будущих офицеров является интегральной системой, частью воспитательного процесса Государственной пенитенциарной службы Украины, эффективность которой может быть достигнута при условии формирования национального сознания, достоинства, воспитания уважения к Конституции Украины, ее законодательства и государственной символики, наполнения воспитания национально-историческими достижениями украинского народа, лучшими профессиональными традициями.

Ключевые слова: образовательный процесс, концепции воспитания, технологии воспитания, национально-патриотическое воспитание, национально-патриотическое воспитание будущих офицеров пенитенциарной службы Украины, национальное сознание, цель национально-патриотического воспитания.

P.S Churmantayev, PhD (Philosophy)
Institute of Penal Service of Ukraine

RESEARCH AND TEACHING THE PRINCIPLES OF NATIONAL-PATRIOTIC EDUCATION OF FUTURE OFFICERS OF PENITENTIARY SERVICE UKRAINE

In the article the scientific and pedagogical principles of efficiency of national-patriotic education of future officers of the Penitentiary Service of Ukraine. Established that the national-patriotic education of future officers is an integrated system, part of the educational process of the State Penitentiary Service of Ukraine, the effectiveness of which can be achieved on condition of formation of national identity, dignity and respect for the Constitution of Ukraine, its laws and national symbols, filling education nationally Historical heritage of the Ukrainian people, the best professional traditions.

Keywords: educational process, the concept of education, technology education, national and patriotic education, national and patriotic education of future officers of the Penitentiary Service of Ukraine, national consciousness, the goal of national-patriotic education.